

RIKSDAGENS
REVISORERS BERÄTTELSE

om den år 1958

av dem verkställda granskningen

av

RIKSGÄLDSKONTORET

Stockholm 1958

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

Undertecknade, av innevarande års riksdag utsedda revisorer, vilka enligt föreskriften i 6 § av den för riksdagens revisorer gällande instruktionen innevarande dag fullbordat granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, få härmed avgiva berättelse därom, såsom i nämnda paragraf finnes föreskrivet.

Riksgäldskontorets räkenskaper intill den 1 juli 1957 äro granskade av förra årets revisorer, och vid 1958 års A-riksdag har ansvarsfrihet blivit fullmäktige i riksgäldskontoret beviljad för alla beslut och åtgärder som finnas antecknade i deras protokoll till och med den 9 januari 1958. Den nu för rättade granskningen har till följd därav omfattat räkenskaperna för budgetåret 1957/58 och därjämte den del av det löpande årets förvaltning som är redovisad i fullmäktiges protokoll från den 10 januari till den 28 augusti 1958. Stockholm den 15 december 1958.

RUD. ANDERBERG	MANNE STÅHL	BERTIL ANDERSSON
T. G. VON SETH	LARS JONSSON	AXEL LANDGREN
ERIK W. NORÉN	J. W. PETTERSSON	LARS LINDAHL
RAGNHILD SANDSTRÖM	SVEN EM. OHLON	

| *Per Dahlberg*

Herr E. Birke har ej deltagit i revisionen av riksgäldskontoret.

§ 1.

Riksgäldskontorets balansräkning*Tillgångar:*

30 juni 1957		30 juni 1958
	Riksgäldsfonden:	
2 920 100:—	Uppköpta obligationer..... kr.	2 538 900:—
1 038 795:—	Lån till AB Bond	888 795:—
132 000:—	Lån till obligationsföreningar	—
—	Fordran hos riksgäldskontorets kommissionärer ...	11 811 046: 50
15 699 415: 80	Lån till vissa företag inom träindustrien	10 862 511: 84
561 785: 87	Från järnvägsstyrelsen övertagna obligationer m. m. »	155 153: 48
7 743 868: 78	Förskott	9 635 145: 48
935 050 000:—	Rörliga krediter	910 250 000:—
2 678 358: 54	Garantimedel för Österrikes konverteringslån 1934/59 »	2 851 835: 36
639 628:—	Fordran hos förbundsrepubliken Tyskland	581 480:—
47 324: 65	Sparobligationsmedel	58 419:—
797 475: 07	Oreglerade anslagsmedel	13 871 427: 57
3 180 000 000:—	Kassaförstärkning åt statskontoret..... »	3 425 000 000:—
3 716 403: 48	Postgiro	2 344 787: 73
341 656: 29	Checkräkning	1 732 645: 26
<hr/>		
4 151 366 811: 48	Summa kr.	4 392 582 147: 22
	Statens kapitalfonder:	
103 603 708: 78	Postverkets fond	101 691 988: 84
1 431 319 844: 89	Televerkets fond..... »	1 457 682 795: 15
1 851 356 089: 73	Statens järnvägars fond	1 937 297 109: 22
2 615 285 915: 80	Statens vattenfallsverks fond	2 880 920 834: 34
424 962 021: 75	Domänverkets fond	379 783 358: 49
115 000 000:—	Riksbanksfonden	115 000 000:—
67 006 887: 97	Luftfartsfonden..... »	78 839 834: 19
533 763 300: 70	Statens allmänna fastighetsfond	568 397 856: 37
631 706 371: 03	Försvarets fastighetsfond	651 712 804: 58
52 295 140: 68	Försvarets fabriksfond	52 726 506: 35
3 431 734 780: 51	Statens utlåningsfonder	3 926 064 491: 34
1 187 744 747: 66	Fonden för låneunderstöd	1 571 161 305: 17
618 214 893: 42	Fonden för statens aktier..... »	863 410 336: 47
787 000 000:—	Folkpensioneringsfonden	787 000 000:—
365 699 153: 02	Pensionsfonder	365 699 153: 02
291 533 864: 69	Fonden för förslag till statsverket	290 386 004: 92
233 046 156: 38	Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	243 999 764: 24
2 133 411: 60	Fonden för Södertälje kanalverk	2 016 994: 30
1 157 057 419: 81	Fonden för kreditgivning till utlandet	1 144 904 480: 35
45 678 000:—	Jordfonden	50 678 000:—
— 44 276: 15 ¹	Arrendeegnahmefonden	15 275: 97
417 426: 44	Statens reproduktionsanstalts fond	1 054 974: 09
97 114 860: 21	Statens reservförrådsfond	97 114 860: 21
<hr/>		
16 043 629 718: 92	Summa kr.	17 567 558 727: 61
20 194 996 530: 40	Totalsumma »	21 960 140 874: 83

¹ Underskott uppkommet genom felföring budgetåret 1955/56, vilket 1956/57 ännu ej kunnat rättas.

Skulder:

30 juni 1957		30 juni 1958
	Riksgäldsfonden:	
16 818 170 943: 73	Statsskulden kr.	18 361 740 061: 66
18 080 192: 57	Förfallna obligationer »	21 222 553: 24
9 962 125: 82	Förfallna kuponger m. m. »	10 667 014: 80
73 480: 06	Obeställbara räntor m. m. »	77 926: 57
	Icke disponerade medel:	
1 047 626: 08	Lånefonden för den mindre skeppsfarten »	—
1 371 900: —	Sekundärlånefonden för rederinäringen »	76 425: —
342 388: —	Skattemedel »	260 439: —
1 264 760: 18	Kostnader för 1956 års skattepremielån »	985 001: 83
—	Kostnader för 1957 års premielån »	434 098: 54
<hr/>		<hr/>
16 850 313 416: 44	Summa kr.	18 395 463 520: 64
945 315 892: 52	Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster »	1 164 077 140: 48
2 399 367 221: 44	Statens eget kapital »	2 400 600 213: 71
<hr/>		<hr/>
20 194 996 530: 40	Summa kr.	21 960 140 874: 83

§ 2.

Statsskulden

Den fonderade statsskulden uppgick vid budgetårets slut till följande belopp:

30 juni 1957		30 juni 1958
10 875 677 820: —	Obligationslån kr.	11 412 751 270: —
	därav prem. obl. lån år 1957 1 901 177 150: —	
	» » » » 1958 2 001 185 600: —	
38 098 755: 86	Sparobligationer »	25 041 854: 65
334 835 200: —	Statsskuldförbindelser »	421 585 200: —
99 868 626: —	Marshall-lånnet »	96 092 190: —
798 021 879: 79	Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m. »	646 888 623: 62
792 274 473: 25	Hos statsinstitutioner, fonder m. m. »	827 307 564: 31
17 733 721: 49	Övertagna lån »	15 133 815: 86
<hr/>		<hr/>
12 956 510 476: 39	Summa kr.	13 444 800 518: 44

Den tillfälliga statsskulden (lån med kortare löptid än fem år) uppgick till:

536 700 000: —	Obligationslån kr.	1 072 302 000: —
3 021 350 000: —	Skattkamarväxlar »	3 525 700 000: —
303 610 467: 34	Hos statsinstitutioner och fonder m. m. »	198 937 543: 22
—	Statsskuldförbindelser »	50 000 000: —
—	Kortfristig affärsbankskredit »	70 000 000: —
<hr/>		<hr/>
3 861 660 467: 34	Summa kr.	4 916 939 543: 22

Den totala statsskulden uppgick alltså till 18 361 740 061 kronor 66 öre mot 16 818 170 943 kronor 73 öre vid budgetårets ingång.

Räntorna å statsskulden uppgingo under budgetåret till:

1956/57		1957/58
319 700 171:—	Räntelöpande obligationslån..... kr.	337 122 907:—
53 945 000:—	Premieobligationslån	54 120 150:—
1 327 139:—	Sparobligationer	1 170 882:—
2 570 834:—	Marshall-lånet	2 476 558:—
9 242 782:—	Statsskuldförbindelser	11 082 730:—
33 011 629:—	Hos statsinstitutioner och fonder m. m.....	40 496 149:—
601 127:—	Övertagna lån	518 947:—
71 638 533:—	Skattkamarväxlar	162 658 257:—
—	Kortfristig affärsbankskredit	1 834 444:—
404 544:—	Övrig statsskuld	404 544:—
<hr/> 492 441 759:—	Summa kr.	<hr/> 611 885 569:—

Beloppet motsvarar en medelränta å genomsnittsskulden om 3,48 %. Den effektiva medelräntefoten å den totala statsskulden utgjorde 3,59 %.

§ 3.

Riksgäldskontorets organisation

I § 66 regeringsformen föreskrives beträffande riksgäldskontoret följande.

Riksgäldskontoret förbliver under riksdagens styrelse, inseende och förvaltning; och då riksdagen ansvarar för den rikets gäld, kontoret ombesörjer, så kommer riksdagen, sedan kontorets tillstånd och behov blivit i vederbörlig ordning utredda, att genom särskild beviljning tillskjuta de medel, som för betalande av denna gäld, till ränta och kapital, oumbärliga finnas, så att rikets kredit varder bibehållen och vårdad.

Enligt § 70 riksdagsordningen skall riksdagen välja fullmäktige att, jämlikt särskilt reglemente, förvalta riksgäldskontorets medel och tillhörigheter. Dessa fullmäktige skola vara sju och väljas för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året därefter försiggått. Ordförande bland fullmäktige väljes särskilt. Av de övriga skola två årligen avgå. Har fullmäktig före utgången av den bestämda tjänstgöringstiden avgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått. Då val av ordförande äger rum, utses denne före övriga fullmäktige.

I tredje punkten av samma paragraf föreskrives bl. a. att val av fullmäktige i riksgäldskontoret verkställs av fjortioåtta valmän, av vilka vardera kammaren inom sig utse tjugofyra. Valet sker med slutna sedlar. Val för längre tjänstgöringstid verkställs före val för kortare. Avgående fullmäktig kan återväljas.

I fjärde punkten stadgas att fullmäktige själva bland sig må välja vice ordförande; ägande den, som bland fullmäktige förer ordet, avgörande

röst, därest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

Enligt § 71 av riksdagsordningen tillsättes på samma gång och på lika sätt, som fullmäktige enligt 70 § av riksdagen utses, en suppleant för varje av riksdagen utsedd fullmäktig att vid förfall för denna inträda.

I detta sammanhang torde det icke vara påkallat att lämna någon mera utförlig redogörelse för den historiska utvecklingen av riksgäldskontorets verksamhet. Det torde vara tillräckligt att något erinra om omständigheterna vid riksgäldskontorets tillkomst.

Vid Karl XII:s död var svenska staten belastad med en för den tiden oerhörd skuld, varav utelöpande mynttecken och myntsedlar utgjorde en betydlig del. I avsikt att avbörda denna skuld inrättade ständerna år 1719 ett s. k. riksens ständers kontor, vilket fick sig anvisat åtskilliga statsinkomster, såsom den s. k. lön- och betalningsavgiften, motsvarande den allmänna bevillningen i senare tider, den s. k. licenten, en förhöjning på tullavgifterna, köpeskillingar för kronogods och kronans hus i städerna, krigstroféer, subsidier, som Kungl. Maj:t kunde vilja avstå m. m. Kontoret hade blott att befatta sig med den gamla gäldens betalande. Dess styrelse utgjordes av tre personer.

Detta verk hade statsskuldförvaltningen om hand till år 1766 och lyckades under tiden avbetala största delen av den gamla skulden. Då nämnda år yppade sig, att oegentligheter ägt rum i kontorets verksamhet, indrogs detsamma, och förvaltningen av den gamla skulden uppdrogs i stället åt en avdelning i statskontoret, vilken erhöll benämningen det gamla riksgäldskontoret.

Liksom riksens ständers kontor hade det nu upprättade riksgäldskontoret endast den gamla skulden om hand. Vid sidan därav upptog Kungl. Maj:t nya lån, och dessa skulle skötas av statskontoret utan sammanblandning med riksgäldskontorets handhavande av den gamla skulden. Då statsbehoven voro stora, gjordes det ena utländska lånet efter det andra, och oredan i finanserna blev allt större. För att bringa ordning i affärerna beslöt konungen att flytta förvaltningen av statsskulden från statskontoret till en fristående institution, riksgäldsdirektionen, som från år 1778 fick hand om statsskulden i dess helhet. Denna direktion bestod av fyra ledamöter, kanslipresidenten, ett kammarråd, en statskommissarie och statssekreteraren för finansärenden.

Riksgäldsdirektionens ställning var ganska bekymmersam, då omsättningar av lån och upptagande av nya ständigt måste företagas. Så kom Gustav III:s krig med Ryssland år 1788 och därmed nya stora krav på medel. Den riksdag som sammanträdde i början av år 1789 fick efter genomdrivandet av förenings- och säkerhetsakten till huvudsaklig uppgift

att skaffa pengar för kriget och att ordna finansförvaltningen. Kungl. Maj:t begärde då, att ständerna måtte bevilja till krigskostnader sju miljoner riksdaler och åtaga sig garanti såväl för den redan uppkomna gälden, omkring 14 miljoner riksdaler, som för de lån som komme att upptagas till dessa krigskostnaders gäldande.

Hemliga utskottet förklarade, att den av Kungl. Maj:t uppgivna skulden måste anses vara rikets skuld och tillstyrkte därför såväl det begärda anslaget till krigskostnader som ständernas garanti för lånen. I fråga om förvaltningen av statsskulden yttrade hemliga utskottet:

Kongl. Maj:t har med vanlig Kongl. Nåd och Mildhet täckts gå Utskottet till mötes, då Kongl. Maj:t, uppå vissa med Utskottet utstakade och i Nåder antagna grunder, villkor och förbehåll, därtill samtyckt, att all Rikets utgivna gäld, både den som redan gjord är och den som till kostnaderna för sistlidna och detta års fälttåg bliver nödig, flyttats ifrån Kongl. Maj:ts omedelbara försorg och överlämnas till Riksens Ständers förvaltning, under ett Riksens Ständers eget verk, som, hägnat och skyddat av Kongl. Maj:t, borde bestå av Riksens Ständers tillförordnade fullmäktige.

Utskottet hemställde vidare, att riksgäldskontoret skulle äga att uppbära både till riksgäldsfonden förut anslagna medel och den nya bevillning och krigshjälp som ständerna åtog sig. Fullmäktige borde ock äga att utgiva sedlar, löpande med ränta.

Vid behandlingen av detta ärende inom stånden gjordes icke några invändningar mot den äskade krigshjälpen. Stora betänkligheter uttalades emellertid mot den begärda garantien för de äldre skulderna, då lånen voro upptagna av Kungl. Maj:t utan ständernas garanti och då man ansåg omöjligt att åtaga sig så stora bevillningar som vore nödvändiga för skuldernas betalande. Varningar hördes även mot utgivandet av riksgäldsedlar. Däremot ägnades under överläggningarna föga uppmärksamhet åt förslaget, att statsskuldens förvaltning skulle överflyttas till ständernas fullmäktige.

Det nu upprättade riksgäldskontorets styrelse bestod av tre fullmäktige från ridderskapet och adeln samt två fullmäktige från vart och ett av de övriga stånden, varjämte ett konungens ombud hade att närvara vid sammanträdena.

Riksgäldskontorets huvudsakliga uppgift under den första perioden av dess verksamhet var givetvis att sköta de gamla lånen samt att upplåna pengar för de trängande statsbehoven.

Riksgäldskontorets nuvarande organisation daterar sig i huvudsak från år 1935, då anordningen med en särskild riksgäldsdirektör tillkom. Innan en närmare redogörelse lämnas för organisationen, må till att börja med

riksgäldsfullmäktiges och riksgäldskontorets arbetsuppgifter redovisas. Dessa framgå främst av reglementet för riksgäldskontoret, som utfärdats den 31 maj 1954.

Enligt § 1 i reglementet har riksgäldskontoret till föremål:

- a) att ombesörja likviden av svenska statens skuld, för vilken riksdagen enligt § 66 regeringsformen ansvarar;
- b) att verkställa alla de utbetalningar, som av rikets ständer eller riksdagen blivit å detta verk anvisade;
- c) att mottaga, förvalta och redovisa alla härtill anslagna tillgångar och inkomster samt hålla uppkommande, till riksgäldskontoret levererade överskott och behållningar riksdagen till handa;
- d) att, i saknad av annan tillgång för bestridande av beviljade och å riksgäldskontoret anvisade utgifter, upplåna därtill oundgängligen erforderliga medel; samt
- e) att utföra alla uppdrag och åligganden, som riksgäldskontoret för övrigt av rikets ständer eller riksdagen erhållit.

Förvaltningen av riksgäldskontoret, dess medel och tillhörigheter är såsom tidigare nämnts uppdragen åt sju fullmäktige. Dessa skola jämväl i den omfattning riksdagen beslutar genom den fullmäktige understälde riksdagens ekonomibyrå handha förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter ävensom vården av riksdagshuset.

Fullmäktige utse för en tid av högst tre år i sänder inom eller utom sig en riksgäldsdirektör att vara chef för riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå.

Det åligger riksgäldsdirektören att i överensstämmelse med reglementet samt av fullmäktige meddelade beslut och föreskrifter, handha den närmaste ledningen av arbetet med upplåningen för statens räkning och förvaltningen av statsskulden, anordna medel till av fullmäktige beslutade eller eljest bestämda utbetalningar, föredraga ärenden inför fullmäktige, tillse utförandet av fullmäktiges beslut, utöva tillsyn över arbetet inom riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå samt i allmänhet handha den löpande förvaltningen.

Beträffande riksgäldskontorets upplåning gälla följande bestämmelser.

Riksgäldskontoret äger att för svenska statens räkning upptaga lån för nedan angivna ändamål:

- för utbetalning av medel, som anvisats å kapitalbudgeten;
- för tillhandahållande av de krediter, vilka statliga myndigheter på grund av riksdagens beslut äga tillgodonjuta i riksgäldskontoret;
- för kassaförstärkning åt statsverket, då sådan enligt Kungl. Maj:ts beslut påkallas; samt
- för amortering och konvertering av statslån.

Därest de statsobligationer, vilka av riksgäldskontoret ställts till vissa kreditinstituts förfogande, såsom grundfond eller garantifond, jämlikt därom utfärdade bestämmelser skulle komma att tagas i anspråk för in-

friande av dessa instituts förbindelser och obligationerna i anledning därav hembjudas riksgäldskontoret till inlösen eller såsom säkerhet för lån, är riksgäldskontoret berättigat att genom upplåning anskaffa de medel, som erfordras för inlösen eller för tillhandahållande av beviljat lån.

Genom upplåning äger riksgäldskontoret bereda erforderlig tillgång för fullgörandet av den garanti för lån och därmed jämförliga förbindelser, som svenska staten iklätt sig eller i enlighet med riksdagens beslut framdeles kan komma att ikläda sig.

Därest svenska staten skulle komma att begagna sin rätt jämlikt vissa kreditavtal, äger riksgäldskontoret att genom upplåning anskaffa de för kreditens tillhandahållande erforderliga medlen.

Föranleder beslut, som fattas av riksdagen, därtill, att utgifter skola bestridas av riksgäldskontoret, och ha för ändamålet erforderliga medel icke ställts till verkets förfogande genom anslag på riksstaten eller på annat sätt, äger riksgäldskontoret att genom upptagande av lån bereda tillgång till dessa utgifter.

Den upplåning, varom nyss talats, skall äga rum mot obligationer eller andra förbindelser med längre löptid; fullmäktige dock obetaget att, därest sådant med hänsyn till lånemarknadens läge eller eljest finnes vara ändamålsenligt, upplåna medel mot skattkammarväxlar eller andra förbindelser på kortare tid eller också genom begagnande av tillfälliga krediter.

Beträffande riksgäldskontorets inlåning från vissa statsinstitutioner eller av dem förvaltade fonder gäller vad därom är särskilt stadgat.

Fordran på grund av riksgäldskontorets premieobligationer har tidigare genom obligationernas inlämnande till riksgäldskontoret kunnat förvandlas till en i statsskuldboken införd fordran. Inskrivning i statsskuldboken kunde, i den utsträckning fullmäktige medgävo, även äga rum mot kontant inbetalning, varvid sökanden antecknades såsom ägare av obligationer till motsvarande belopp. Enligt beslut den 23 januari 1958 ha fullmäktige emellertid beslutat, att dylik inskrivning skall upphöra fr. o. m. den 1 april 1958, dock att inskrivning för omyndiga med s. k. förmyndarspärar alltjämt medges.

Riksgäldskontoret har att förvalta de under dess förvaltning ställda kapitalfonderna i enlighet med de föreskrifter som meddelas av riksdagen eller av Kungl. Maj:t med riksdagens medgivande.

Därest statsverket erhåller större behållningar å sina räkningar i riksbanken än som för de löpande statsutgifternas bestridande anses erforderligt, äger riksgäldskontoret att på de återbetalningsvillkor som av fullmäktige bestämmas av statskontoret mottaga sådana behållningar till förvaltning.

I händelse statsverkets inkomster skulle visa sig otillräckliga för bestridande av dess utgifter, åligger det riksgäldskontoret att, sedan Kungl. Maj:t på statskontorets anmälan prövat behovet, för dess fyllande tillhandahålla statskontoret det belopp Kungl. Maj:t för sådant ändamål finner gott bestämma; dock med skyldighet för statskontoret att, så snart statsverkets tillgångar det medgiva, återgälda vad riksgäldskontoret sålunda förskjutit.

Det åligger riksgäldskontoret att å statsverkets checkräkning i riksbanken insätta vissa i reglementet närmare angivna, till kontoret kontant inflytande inkomster.

Det tillkommer riksgäldskontoret att utbetala de anslag, som anvisas på driftbudgeten under titlarna Riksdagen och dess verk m. m., Riksgäldsfonden och Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster, samt sådana anslag under titeln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar, som avse av riksgäldskontoret förvaltade kapitalfonder, ävensom sådana övriga anslag å driftbudgeten, vilka enligt särskilda beslut av riksdagen skola utgå från riksgäldskontoret; och äger riksgäldskontoret att i mån av behov genom uttag från statsverkets checkräkning i riksbanken lyfta sagda anslag.

Riksgäldskontoret har att enligt Kungl. Maj:ts disposition och med iakttagande av de av riksdagen meddelade föreskrifter utbetala de medel som anvisas på kapitalbudgeten.

Bland fullmäktiges särskilda åligganden och uppdrag må nämnas följande.

Fullmäktige skola minst en gång varje år genomgå och inventera obligationer, skuldförbindelser och övriga värdehandlingar, som antingen tillhöra riksgäldskontoret eller där förvaras för annans räkning. Fullmäktige böra jämväl en gång årligen granska ombudsmannens diarium.

Fullmäktige skola minst en gång varje år verkställa besiktning av riksdagshuset.

Före varje riksdags början böra fullmäktige:

a) föranstalta om upphandling av för tryckningen av riksdagens protokoll med därtill hörande bihang under samma riksdag erforderligt papper och, med behörigt iakttagande av i sådant avseende meddelade föreskrifter, upprätta kontrakt angående såväl protokollens som bihangets tryckning;

b) träffa avtal om inköp av bränsle för riksdagshusets behov samt om leverans av skrivmaterialier och övriga effekter, som för riksdagen erfordras;

c) låta i den mån så erfordras komplettera och iståndsätta inventarierna i riksdagens hus;

d) låta utföra nödiga underhålls- och reparationsarbeten å riksdagshuset; samt

e) föranstalta om anordnande av restauration i riksdagshuset för riksdagens ledamöter och tjänstemän.

Det åligger vidare fullmäktige att i vissa i reglementet närmare angivna inrättningar och bolag m. m. utse styrelseledamöter och suppleanter för dessa ävensom revisorer.

Vid de tillfällen, då riksdagsmäns fullmakter enligt § 32 riksdagsordningen granskas av chefen för justitiedepartementet eller den person

Konungen i hans ställe förordnat eller då fråga om registrering av partibeteckningar enligt 54 § lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen avgöras av chefen för inrikesdepartementet, skola tre bland fullmäktige vara tillstädes.

Åt de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret är gemensamt uppdraget:

a) enligt § 50 regeringsformen att med Konungen samråda om utsättande av riksdagsort då i avseende till de i nämnda paragraf onförmälda hinder, riksdag ej kan hållas i huvudstaden; samt

b) enligt § 98 regeringsformen att, om justitieombudsmannens eller militieombudsmannens ställföreträdare skulle avsäga sig det erhållna förtroendet eller han övertagit ombudsmansämbetet eller hans befattning eljest bliver ledig samt val av ställföreträdare erfordras under tid, då riksdags-session ej pågår, utöva riksdagens rätt härutinnan.

Beträffande riksgäldskontorets organisation m. m. må följande uppgifter lämnas.

Riksgäldskontoret är uppdelat på följande fem byråer, nämligen kanslibyrån, räkenskapsbyrå, obligationsbyrå, statsskuldboksbyrå och revisionsbyrå.

Kanslibyrån förestås av riksgäldssekreteraren och ombudsmannen samt envar av övriga byråer av en riksgäldskommissarie.

Byråernas uppgifter äro huvudsakligen följande.

Kanslibyrån:

att, i den mån detta ej ankommer på annan byrå, bereda ärenden som skola föredragas inför fullmäktige samt uppsätta och expediera från fullmäktige utgående skrivelser, utlåtanden och andra expeditioner;

att upprätta föredragningslistor och föra protokoll vid fullmäktiges sammankomster;

att handlägga personal-, avlönings- och pensionsärenden m. m.;

att handlägga förekommande juridiska ärenden; samt

att vårda och förvara värdehandlingar, som utgöra säkerhet för av riksgäldskontoret utlämnade lån m. m.

Räkenskapsbyrå:

att handhava riksgäldskontorets medelsförvaltning och därvid mottaga riksgäldskontorets inkomster, verkställa dess utgifter samt behörigen redovisa och bokföra inkomster och utgifter;

att bereda riksgäldskontoret berörande budgetärenden;

att handlägga ärenden i samband med riksgäldskontorets kontoupplåning;

att utarbete vissa redogörelser för kontorets verksamhet (årsboken m. m.);

att handlägga ärenden angående upphandling av inventarier och förbrukningsartiklar för riksgäldskontorets behov m. m.; samt

att vårda riksgäldskontorets arkiv och handbibliotek samt verkställa gallring av arkivalier i enlighet med av fullmäktige lämnade föreskrifter.

Obligationsbyrån:

att handlägga ärenden som ha samband med emitterande av statsobligationer och skattkamarväxlar m. m., i den mån de ej ankommer på annan byrå;

att mottaga, granska, redovisa och förvara inlösta obligationer och kuponger m. m., tillhörande av riksgäldskontoret upptagna eller övertagna lån, ävensom att ombesörja utlämnande av nya kupongark;

att anordna utlottningar å amorterings- och premielån m. m. samt ombesörja utgivande och försäljning av dragningslistor; samt

att vårda och förvara riksgäldskontoret tillhöriga eller av riksgäldskontoret för annans räkning mottagna obligationer och andra värdehandlingar, i den mån detta ej ankommer på annan byrå.

Statsskuldboksbyrån:

att handhava inskrivning av statsobligationer i statsskuldboken samt vidtaga erforderliga åtgärder för utbetalning av därå förfallna kapital- och räntebelopp ävensom vinster; samt

att vårda och förvara inskrivna obligationer.

Revisionsbyrån:

att granska riksgäldskontorets medelsförvaltning;

att utöva kontroll över förvaltningen av värdehandlingar;

att öppna och distribuera till riksgäldskontoret ankommande post; samt att föra kontrollprotokoll över vinstutlottningar å premielån.

Utöver tjänsten som riksgäldsdirektör och chef för riksgäldskontoret finnas vid riksgäldskontoret inrättade de tjänster som framgå av efterföljande sammanställning. Totala antalet tjänstemän är således 120.

Kostnaderna för riksgäldskontoret ha för innevarande budgetår beräknats till i runt tal 2,25 milj. kronor.

Revisorernas uttalande. Då 1789 års riksdag beslöt att ett riksgäldskontor skulle inrättas med särskilda fullmäktige såsom styrelse, var detta främst en konsekvens av de för dåtida förhållanden betydande skulder

Tjänstemän vid riksgäldskontoret

fördelade efter lönegrader på olika byråer per den 1 juli 1958.

Lönegrad	T j ä n s t	Kansli- byrån	Räken- skaps- byrån	Obliga- tions- byrån	Stats- skuld- boks- byrån	Revi- sions- byrån
B 1	Byråchef	1	1	1	1	1
A 24	Byrådirektör	—	—	—	1	—
23	Förste byråsekreterare	1	—	—	—	—
23	Kamrerare	—	—	1	1	1
21	Förste revisor	—	1	2	1	—
21	Kamrerare	—	—	—	1	—
19	Byråsekreterare	¹ 1	—	—	—	—
19	Kassör	—	1	—	—	—
19	Revisor	—	1	1	2	1
17	Förste kammarskrivare	1	³ 2	—	—	—
15	Kammarskrivare	1	1	—	—	—
	Amanuens	—	1	—	—	—
	Biträdes- o. vaktmästarper- sonal	² 15	15	17	39	5
	Summa	20	23	22	46	8

¹ Fullgör ³/₄-tjänst.
² Vaktmästarpersonalen har i sin helhet redovisats under kanslibyrån.
³ En tjänstgör f. n. vid riksdagens ekonomibyrå.

som Gustaf III ådragit riket genom bl. a. deltagandet i olika krig. Riksgäldskontorets uppgift under den första perioden av dess verksamhet var också att sköta de gamla statslånen samt att upplåna pengar för de trängande statsbehoven. Statsupplåningen och vad därmed sammanhänger är alltså kontorets huvuduppgift. Därutöver ha efter hand tillkommit vissa andra åligganden, av vilka här särskilt må nämnas de som avse förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter samt vården av riksdagshuset.

Med hänsyn till de erfarenheter som gjorts beträffande den kungliga finanspolitiken under de närmast föregående decennierna föll det sig naturligt, att man efter 1809 års statsvälkning ville skapa garantier för att i fortsättningen riket icke belastades med nya skulder utan riksdagens vetskap och samtycke. Det är mot bakgrunden härav man får se det förut återgivna stadgandet i regeringsformen, enligt vilket »riksgäldskontoret förbliver under riksdagens styrelse, inseende och förvaltning». Detta stadgande har i sak kvarstått oförändrat sedan regeringsformens tillkomst. I vad avser såväl de konstitutionella maktbefogenheterna som statshushållningens grunder ha emellertid förhållandena undergått en genomgripande förändring sedan 1800-talets början. Den skarpa dualismen mellan regeringsmakt och folkrepresentation har sålunda i och med den parlamentariska principens genombrott upphört. Den åtskillnad som tidigare före-

fanns på finansförvaltningens område mellan statsverket och riksgäldsverket har vidare i hög grad mildrats och saknar numera praktisk betydelse. Utvecklingen härutinnan är en direkt följd av de ändrade budgetregler som tillkommit genom en serie riksdagsbeslut under innevarande århundrade och genom vilka statsregleringsarbetet systematiserats på ett helt annat sätt än enligt äldre praxis. Det må i sammanhanget särskilt erinras om att på kapitalbudgeten, vilken ingår såsom en del i den av riksdagen fastställda riksstaten, redovisas det sammanlagda lånebelopp som erfordras utöver eljest tillgängliga medel för att finansiera de likaledes av riksdagen beslutade investeringarna i olika kapitalfonder. För dessa fastställer riksdagen därjämte särskilda investeringsstater, upptagande vederbörande fonds såväl inkomster som utgifter. I och med att riksstat jämte tillhörande specialstater upprättats kan riksdagen sålunda sägas ha preciserat i vilken omfattning statsutgifterna skola finansieras med lånemedel. Själva upplåningen, sådan den handhaves av riksgäldskontoret, har därigenom förvandlats från en konstitutionell till en teknisk angelägenhet. Det torde icke heller med fog kunna hävdas att Kungl. Maj:t, med det system för den statliga budgetpolitiken som i våra dagar gäller, skulle kunna bedriva en mot riksdagens avsikter stridande lånepolitik.

Riksgäldskontoret utgör i sin nuvarande utformning ett ämbetsverk, vilket med hänsyn till den begränsade och även ensartade huvuduppgift som ankommer på verket synes organiserat på ett mera omfattande och kostnadskrävande sätt än vad som vanligen förekommer inom statsförvaltningen. Som exempel härutinnan må särskilt framhållas, att riksgäldskontoret har såväl en kanslibyrå som en revisionsbyrå, något som eljest förekommer endast inom de allra största verken. Även i övrigt torde byråorganisationen vara överdimensionerad. Det förtjänar erinras om att de årliga utgifterna för riksgäldskontoret, som sysselsätter 120 personer, uppgå till 2,25 miljoner kronor.

Mot bakgrunden av nu angivna förhållanden — den historiska utvecklingen samt omfattningen m. m. av riksgäldskontorets uppgifter — och med beaktande av angelägenheten av att alla möjligheter till besparingar inom statsförvaltningen tillvaratagas ha revisorerna ansett det böra övervägas, huruvida icke de ärenden som ankomma på riksgäldskontoret skulle kunna ombesörjas på ett mindre personal- och kostnadskrävande sätt än vad nu är fallet. Detta önskemål torde kunna tillgodoses på i huvudsak två olika vägar, nämligen antingen genom en överflyttning av de ämbetsuppgifter som ankomma på riksgäldskontoret till annan myndighet eller ock genom en väsentlig krympning av riksgäldskontorets nuvarande organisation. Härutinnan må anföras följande.

Vid en diskussion av frågan om en eventuell indragning av riksgäldskontoret faller det sig enligt revisorernas mening naturligt, att en åtskill-

nad göres mellan sådana ämbetsåligganden som ha med själva förvaltandet av rikets gäld att göra och övriga uppgifter; den historiska orsaken till att riksgäldskontoret inrättades ger anvisning härom.

Såvitt revisorerna ha sig bekant, förekommer det icke i något med Sverige jämförbart land, att förvaltningen av statsskulden ankommer på ett organ som lyder under parlamentet. Även i vårt land måste uppenbarligen, om riksgäldskontorets åligganden skola övertagas av annan myndighet, en sådan utväg väljas som innebär att dessa åligganden överflyttas till ett Kungl. Maj:t underställt ämbetsverk. Det ligger då enligt revisorerens mening nära till hands att anknyta till statskontoret, som redan i sin nuvarande verksamhet har uppgifter som äro närbesläktade med statskuldbokföringen och med vilka även följer en direkt kontakt med kreditmarknaden. Statskontoret har till följd härav erfarenhet av hithörande problem. De administrativa arbetsuppgifter det här gäller äro f. ö. till sin natur av sådan art, att de med fördel kunna utföras med anlitande av moderna kontorsmaskiner, vilkas rationella användning fordrar ett mera omfattande material än vad riksgäldskontoret och statskontoret var för sig torde kunna prestera.

Därest en dylik överflyttning av riksgäldskontorets nuvarande åligganden med avseende å statsskulden till statskontoret skulle komma till stånd, bör emellertid riksgäldsfullmäktigeinstitutionen som sådan bibehållas. Denna institution utgör enligt revisorerens mening ett så värdefullt inslag i vårt parlamentariska liv, att den bör bevaras jämväl för framtiden. Ur allmänt demokratiska synpunkter tala sålunda skäl — om också andra än de som på sin tid motiverade riksgäldsfullmäktiges tillkomst — för att särskilda av riksdagen valda fullmäktige även efter en administrativ reform av nu åsyftad karaktär få ett avgörande inflytande över frågor rörande statsupplåningen och statsskuldens förvaltning. Detta kan ske genom en anordning av liknande slag som fullmäktige för folkpensioneringsfonden i pensionsstyrelsen, dock att som av det föregående framgår det bör ankomma på riksdagen att utse här avsedda fullmäktige. Den beslutanderätt i statskontoret som gäller nyssnämnda frågor skulle därigenom komma att utövas i principiellt samma ordning som nu är fallet. Framhållas må att det självfallet icke kan ha någon betydelse, om de tjänstemän som på grundval av fullmäktiges beslut ha att utföra därmed sammanhängande bestyr äro anställda i ett Kungl. Maj:t eller ett riksdagen underställt verk.

De uppgifter som ävila riksgäldskontoret vid sidan om dess egentliga uppgift som förvaltare av statsskulden äro, såsom ovan anförts, av olika slag. Vad först angår de statliga kapitalfonder riksgäldskontoret omhänderbar synes det naturligt, att i här avsett fall jämväl ifrågavarande göromål övertagas av statskontoret, som redan nu förvaltar ett stort antal fonder, såsom utlåningsfonder, en delfond av fonden för låneunderstöd m. fl.

fonder. Det må emellertid erinras om att en särskild utredning pågår om den statliga fondförvaltningen. Resultatet därav föreligger ännu icke, men det torde vara mindre troligt att denna utredning skulle leda till att statskontorets nuvarande uppgifter härutinnan skulle överflyttas på annan myndighet.

Statskontoret synes vid angivna förhållande även bäst lämpat att omhänderha de åligganden som nu ankomma på riksgäldskontoret i fråga om medelsförsörjningen till de fondförvaltande myndigheterna för utgifter på kapitalbudgeten och för rörliga krediter. Dessa uppgifter äro identiskt lika med dem som statskontoret nu har för vissa anslag på driftbudgeten och ansluta sig jämväl till statskontorets fondförvaltande uppgifter. Kassaförstärkningen åt statsverket utbetalas nu av riksgäldskontoret till statskontoret och skulle således i sin helhet kunna ombesörjas av detta.

Såsom ett speciellt skäl att tillägga statskontoret nya uppgifter må framhållas, att enligt de direktiv som gälla för den pågående utredningen om gemensam utbetalning av personalpension och allmän pension målet i fråga om utbetalningen skall vara att förlägga denna till pensionsstyrelsen. På grund härav kan det förväntas att statskontoret skall komma att förlora vissa av de nuvarande ämbetsåliggandena. Utrymme för nya sådana torde därför uppkomma.

Riksgäldsfullmäktige ha vissa särskilda uppgifter, som bl. a. avse utseendet av revisorer i statliga eller därmed jämställda företag. Dessa åligganden skulle i fortsättningen kunna tänkas utförda på olika sätt; en möjlighet är att anförtro dem åt riksbanksfullmäktige eller de fullmäktige som skulle knytas till statskontoret.

Vården av riksdagens ekonomiska angelägenheter samt riksdagshuset och därmed sammanhängande förhållanden ävensom ombesörjandet av riksdagstrycket omhänderhavas f. n. av riksgäldsfullmäktige, som till sitt förfogande för ändamålet ha riksdagens ekonomibyrå. Enligt revisorernas uppfattning tala flera skäl för att byråns ställning bör stärkas, och fördenskull skulle det vara lämpligt att till densamma koncentreras — förutom nuvarande uppgifter — jämväl nyssnämnda på riksgäldskontoret ankommande åligganden. I spetsen för ekonomibyrån bör vid sådant förhållande ställas en av riksdagen utsedd styrelse, som även skulle kunna övertaga de uppgifter som nu ombesörjas av kamrarnas kanslitillsättare, kanslideputerade m. fl. Härigenom skulle skapas förutsättningar för ett mera fast grepp från riksdagens sida över riksdagens kansliorganisation m. m. Vad angår vården av riksdagshuset och därmed sammanhängande angelägenheter må understrykas lämpligheten av att byggnadsstyrelsen anlitas i största möjliga utsträckning.

Vad därefter beträffar den av revisorerna i förevarande sammanhang alternativt angivna utvägen, nämligen en krympning av riksgäldskontorets

organisation, må ånyo understrykas att den med hänsyn till verkets storlek och arbetsuppgifter långt drivna uppdelningen på byråer knappast kan anses överensstämma med numera allmänt omfattade principer för en rationellt utformad administration. Revisorerna ha redan påpekat att byråorganisationen synes överdimensionerad. Ett närmare studium av den personaluppsättning som är knuten till de olika byråerna ger också otvetydigt vid handen, att goda möjligheter till en reducering av antalet byråer från nuvarande fem till två eller högst tre måste anses föreligga. Riksgäldsfullmäktige ha under senare år redan vidtagit vissa åtgärder i syfte att minska personalens omfattning. Dessa åtgärder synas emellertid icke gå tillräckligt långt. Utöver vad ovan anförts vill det sålunda exempelvis förefalla som om icke obetydliga personalbesparingar skulle kunna ske, därest avtal träffades om att sådana rent rutinmässiga arbetsuppgifter som lämpligen kunna utföras på maskinell väg skulle överlämnas till annan statlig myndighet med överskottskapacitet i fråga om moderna kontorstekniska maskiner. Såsom framgår av det föregående har beslut fattats om att riksgäldskontoret i fortsättningen i stort sett icke skall mottaga premieobligationer för inskrivning i statsskuldboken. Några definitiva åtgärder ha emellertid icke vidtagits för att giva den ifrågakvarande byrån en med hänsyn därtill avpassad omfattning. Visserligen kommer personalbehovet att påverkas först på längre sikt, men det synes redan nu möjligt att fatta principbeslut om minskning av den härför avsedda personalen. Icke minst hänsynen till de vid riksgäldskontoret nu anställda samt nödvändigheten av att i god tid uppgöra planer för den framtida personalrekryteringen påkalla ett dylikt beslut.

Vid övervägandet av förevarande spørsmål ha revisorerna allmänt varit eniga om att riksdagen — med hänsyn till bl. a. de under senare år med allt större styrka framförda kraven på åtgärder i syfte att nedbringa statens utgifter — icke kan undandraga sig att beträffande sina egna organ vidtaga alla de åtgärder härutinnan som äro möjliga. I stort sett har allmän enighet också rått om att just beträffande riksgäldskontoret förutsättningar föreligga till rationaliseringsvinster. När det sedan gällt att giva förord åt ettdera av de båda alternativ som berörts i det föregående, ha olika meningar kommit till uttryck bland revisorerna. Även om uppenbarligen goda skäl, sammanhängande icke minst med den ovan beskrivna konstitutionella utvecklingen, kunna åberopas för en indragning av riksgäldskontoret, ha revisorerna likväl under beaktande av olika på frågan inverkan omständigheter funnit sig i nuvarande läge, med hänsyn till bl. a. författningsutredningens pågående arbete, böra begränsa sig till att föreslå, att riksgäldskontoret i rationaliseringssyfte blir föremål för en översyn. Målet bör därvid vara att åstadkomma en med hänsyn till omfattningen av föreliggande uppgifter väl avpassad, efter moderna administrativa principer

uppbyggd byråorganisation. Revisorerna anse därför, att fullmäktige i riksgäldskontoret böra hos Kungl. Maj:t hemställa om uppdrag härutinnan åt statens organisationsnämnd. I samband med en sådan organisationsundersökning synes jämväl böra övervägas vad revisorerna i det föregående anført om önskvärdheten av att stärka ställningen för riksdagens ekonomibyrå.

§ 4.

Ansvarsfrihet för fullmäktige

Till fullgörande av föreskriften i 24 § av gällande instruktion få revisorerna anmäla, att revisorerna för sin del tillstyrka, att ansvarsfrihet för riksgäldskontorets förvaltning under den tid revisionen omfattat beviljas fullmäktige.

Reservationer

vid § 3 (Riksgäldskontorets organisation)

a) av herrar *Anderberg* och *Lindahl*, vilka anført följande:

»Väl dela vi revisorernas uppfattning, att riksgäldskontorets organisation är i behov av översyn, men anse däremot icke, att revisorerna bort föreslå, att arbetsuppgifterna kunna tänkas bli överflyttade till statskontoret. Paragrafen hade därför enligt vår mening bort utformas på helt annat sätt.»

b) av herr *Ståhl*, vilken ansett att paragrafen icke hade bort inflyta i berättelsen.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret

yttrande över vissa av riksdagens
revisorer gjorda uttalanden

Till Riksdagen

Riksdagens revisorer har i sin berättelse om den år 1958 av dem verkställda granskningen av riksgäldskontoret under § 3 tagit upp riksgäldskontorets organisation till närmare behandling. Revisorernas framställning utmynnar i ett förslag om att riksgäldskontoret i rationaliseringssyfte skall bli föremål för en översyn av statens organisationsnämnd och att samtidigt en förstärkning av riksdagens ekonomibyrå skall övervägas. Revisorerna har emellertid i förevarande sammanhang jämväl behandlat en fråga av betydligt större räckvidd, nämligen frågan angående riksgäldskontorets ställning inom statsförvaltningen såsom ett riksdagens eget verk. I detta hänseende utvecklar revisorerna en argumentering, som visserligen icke leder fram till något direkt ståndpunktstagande men som likväl ger vid handen, att bland revisorerna förespråkare funnits för en förändring i riksgäldskontorets konstitutionella ställning.

Med hänsyn till denna frågas stora vikt har riksgäldsfullmäktige ansett sig böra redovisa vissa synpunkter på densamma, innan fullmäktige övergår till att avgiva yttrande över de konkreta förslag, som revisorerna framlagt.

Riksgäldskontorets ställning såsom ett riksdagens verk

Riksgäldskontorets ställning såsom ett riksdagens verk leder, såsom jämväl framgår av den i revisorernas berättelse återgivna historiska återblicken,¹ sitt ursprung tillbaka till 1789 års riksdag och var historiskt betingad av motsättningen mellan en mot envælde tenderande konungamakt och riksens ständer. Denna riksgäldskontorets konstitutionella ställning konfirmerades i 1809 och 1810 års grundlagar och har sedermera bestått. Väl är det sant, att det tidigare existerande motsatsförhållandet mellan regering och folkrepresentation under tidernas lopp alltmer utjämnats, men det synes fullmäktige förhastat att därav dra den slutsatsen, att den nuvarande organisationen av statsskuldförvaltningen förlorat i betydelse. Snarare torde, såsom här senare skall närmare utvecklas, motsatsen kunna hävdas. Fullmäktige kan för sin del heller icke godtaga vare sig de synpunkter av mera

¹ Utdrag ur en av riksgäldsfullmäktigen G. F. Östberg avgiven reservation vid fullmäktiges behandling den 2 december 1915 av riksgäldskontorets organisationsfråga, tryckt såsom bilaga till B:oU:s utl. nr 45/1917.

principiell natur eller de överväganden av mera praktisk art, vilka redovisats som stöd för tanken på att riksgäldskontorets nuvarande åligganden med avseende å statsskulden skulle — med bibehållande av fullmäktigeinstitutionen som sådan — överflyttas till ett under Kungl. Maj:t lydande verk, exempelvis statskontoret.

Vad till en början angår revisorernas uttalande, att den låneverksamhet, som ombesörjes av riksgäldskontoret, numera skulle ha förvandlats från en konstitutionell till en rent teknisk angelägenhet — i och med att riksstat jämte tillhörande specialstater upprättas av riksdagen med angivande av i vilken omfattning statsutgifterna skall finansieras med lånemedel — må framhållas, att någon nyhet ej ligger i att riksdagen bestämmer ramen för riksgäldskontorets upplåning. Denna har nämligen alltid baserat sig på riksdagens bemyndigande i en eller annan form och själva upplåningen har i så måtto alltid varit en teknisk angelägenhet. En missuppfattning synes också ligga till grund för revisorernas påstående, att skillnaden mellan stats- och riksgäldsverken på finansförvaltningens område uppluckrats under utvecklingens gång. Gränsdragningen mellan stats- och riksgäldsverken upprätthålles alltjämt lika fast som tillförne.

Revisorernas påpekande, att det icke med fog torde kunna hävdas, att Kungl. Maj:t, med det system för den statliga budgetpolitiken som i våra dagar gäller, skulle kunna bedriva en mot riksdagens avsikter stridande lånepolitik, synes ej heller utgöra något godtagbart skäl för den ifrågasatta överflyttningen. Det må för övrigt påpekas, att denna synpunkt, om densamma godtages, skulle kunna apteras även på förhållandet mellan regering och riksbank och då logiskt leda fram till slutsatsen, att även riksbanken borde underställas Kungl. Maj:t.

Konsekvenserna av att statsupplåningen enligt revisorernas betraktelsesätt skulle vara en rent teknisk angelägenhet har för övrigt ej dragits fullt ut i revisorernas berättelse. I denna anföres nämligen (s. 15), att ur allmänt demokratiska synpunkter skäl — om också andra än de som på sin tid motiverade riksgäldsfullmäktiges tillkomst — tala för att särskilda av riksdagen valda fullmäktige även efter en administrativ reform av nu åsyftad karaktär får ett avgörande inflytande över frågor rörande statsupplåningen och statsskuldens förvaltning. Detta skulle enligt revisorerna kunna ske genom en anordning av liknande slag som fullmäktige för folkpensioneringsfonden i pensionsstyrelsen, dock att det borde ankomma på riksdagen att utse här avsedda fullmäktige. Vari detta »avgörande inflytande» skulle ligga, utsåges dock icke. Därest revisorerna avsett, att detsamma skulle sträcka sig så långt, att det omfattade även beslutsmässighet, synes en dylik anordning innebära, att statsupplåningen alltjämt skulle handhas av ett riksdagens organ, men att de tjänstemän, som hade att utföra dess beslut, skulle lyda under Kungl. Maj:t. Bortsett från att en sådan hybrid knappast synes ägnad att undanröja de konstitutionella betänkligheter, som i sammanhanget anmäler sig, måste det såväl principiellt som praktiskt innebära en oformlighet, att de tjänstemän, som skulle verkställa fullmäktiges beslut i upplå-

ningsärenden eller eljest skulle ha att mera självständigt handlägga sådana ärenden, icke skulle bli direkt underställda fullmäktige och ansvariga inför dem, vilket framstår så mycket mer nödvändigt som en väsentlig del av statsupplåningen — exempelvis mot skattkammарväxlar och s. k. dagslån — är av den art att den av fullmäktige jämlikt § 9 i riksgäldskontorets reglemente måst delegeras på riksgäldsdirektören eller andra tjänstemän, vilka därvid måste ha ett ej ringa mått av handlingsfrihet och beslutanderätt.

Enligt fullmäktiges mening kan en reform av det slag, som antytts i revisorernas berättelse, icke genomföras utan att en väsentlig förskjutning inträder i den fördelning mellan Kungl. Maj:t och riksdagen av ansvaret för och ledningen av den statliga upplåningen och den ekonomiska politiken över huvud taget, som grundlagsenligt och jämlikt av riksdagen givna direktiv nu gäller. Detta är av betydelse ej minst med hänsyn till det samband, som föreligger mellan å ena sidan riksbankens kredit- och räntereglerande verksamhet och å andra sidan den upplåningsverksamhet, som bedrivs av riksgäldskontoret. Den omständigheten, att bankoutskottet alltsedan 1941 i ett sammanhang granskar riksbankens och riksgäldskontorets verksamhet, innebär ett starkt understrykande av detta samband. En ändring av det slag, som revisorerna ifrågasatt, kommer sålunda, såvitt fullmäktige kan finna, även att få återverkningar på riksbankens ställning.

Vid sidan av nu nämnda överväganden av mera principiell karaktär vill fullmäktige framhålla, att tanken att slå sönder en organisation, som byggts upp på grundval av en lång tids samlade erfarenhet för att på ändamålsenligaste sätt kunna fullgöra sina funktioner, som härvid förvärvat en betydande good will på kreditmarknaden och hos allmänheten och som dessutom befinner sig i full verksamhet, i och för sig måste möta starka betänkligheter. Alldeles särskilda skäl bör ha förebringats för att en sådan omläggning skall vara försvarbar. Så har enligt fullmäktiges mening icke skett. Vad revisorerna i olika sammanhang anfört om statskontorets kompetens och kapacitet i bokföringsmässigt hänseende synes, såvitt nu är fråga, vara av underordnad betydelse, och den erfarenhet, som statskontoret genom sin fondbyrå har i kreditmarknadsfrågor, torde ej på något sätt kunna jämföras med den sakkunskap på hithörande område — även när det gäller utländska kreditförhållanden — som nu finnes representerad inom riksgäldskontoret. Ej heller kan enligt fullmäktiges mening någon större vikt fästas vid det speciella skäl, som revisorerna anfört för en överflyttning av riksgäldskontoret till statskontoret, nämligen att sistnämnda ämbetsverk kan förväntas komma att få minskade arbetsuppgifter och därför lämpligen bör få ersättning för dessa. Det naturliga synes då i stället vara, att statskontorets — och icke riksgäldskontorets — organisation anpassas efter de ändrade förhållandena i stället för att påföras arbetsuppgifter, som i allt väsentligt är främmande för detta verk. Och skulle tanken ha varit att överflytta riksgäldskontorets olika avdelningar med i stort sett befintlig personal och utrustning till statskontoret, då måste detta även ur rationaliseringssynpunkt te sig högst tvivelaktigt.

Fullmäktige, som sålunda bestämt tar avstånd från tanken på ett inlemmande av riksgäldskontoret under något Kungl. Maj:ts verk, skall här icke i vidare mån än som skett uppehålla sig vid detta spörsmål, då revisorerna själva slutligen synes ha frångått detta alternativ. Endast ytterligare ett påpekande torde böra göras i detta sammanhang. Fullmäktige åsyftar det förhållandet att riksgäldskontoret i avseende å medelsredovisning och vad därmed sammanhänger intager en central ställning i förhållande till övriga riksdagens verk utom riksbanken, i det att det ankommer på riksgäldskontoret att ombesörja dessa verks medelsredovisning, kassarörelse m. m. Härjämte utövar riksgäldskontoret — genom sin revisionsbyrå — viss granskningsverksamhet beträffande nämnda verks inkomster och utgifter och fungerar dessutom såsom remissorgan för bankoutskottet i frågor rörande utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk. Hur dessa riksgäldskontorets funktioner skulle utövas efter ett eventuellt inordnande av verket under Kungl. Maj:t är en fråga, som revisorerna ej berört.

I anslutning till vad fullmäktige i inledningen till förevarande avsnitt anfört vill fullmäktige, som funnit, att frågan om riksgäldskontorets ställning bör bedömas från helt andra och vidare utgångspunkter än dem som redovisats i revisorernas berättelse, avslutningsvis framhålla, att riksgäldskontoret, såvitt fullmäktige kunnat finna, förmått att på en gång hävda sin fristående ställning i finansförvaltningen och samtidigt anpassa sig efter utvecklingens skiftande krav. Det har kunnat infoga sig såsom ett betydelsefullt led i det svenska kreditväsendet och i enlighet med av riksdagen lämnade direktiv blivit ett med regering och riksbank smidigt samverkande instrument för fullföljandet av den ekonomiska politiken. Härvid har det varit till betydande fördel, att riksdagen åt riksgäldsfullmäktige inrymt ett stort mått av frihet att bestämma när, var och på vilket sätt statsupplåningen lämpligen bör ske. De fria och affärsmässiga former, i vilka riksgäldskontoret kan arbeta, har onekligen nära samband med att riksgäldskontoret är organiserat som ett riksdagens verk under ledning av riksdagens egna förtroendemän. Detta förhållande och jämväl den omständigheten, att riksgäldskontoret vid sin sida har ett annat riksdagens verk med stor rörelsefrihet — riksbanken — har skänkt ökad slagkraft och effektivitet åt riksgäldskontoret i dess upplåningsverksamhet.

Riksgäldskontorets personal- och kontorsorganisation

Revisorernas överväganden rörande riksgäldskontorets ställning och organisation m. m. utmynnar, såsom redan inledningsvis nämnts, i ett förslag om att riksgäldskontoret i rationaliseringssyfte skall bli föremål för en översyn, varvid målet bör vara »att åstadkomma en med hänsyn till omfattningen av föreliggande uppgifter väl avpassad, efter moderna ad-

ministrativa principer uppbyggd byråorganisation». Häremot är självfallet i och för sig intet att erinra.

Det bör emellertid redan nu framhållas, att riksgäldskontorets byråorganisation, såsom fallet är på andra håll inom statsförvaltningen, avpassats efter detta verks speciella arbetsuppgifter och att enbart benämningen på de olika byråerna icke kan tagas till utgångspunkt för antaganden om organisationens lämpliga uppbyggnad. Det avgörande är självfallet, vilka ärenden varje byrå har att handlägga och omfattningen av dessa ärenden. Som en jämförelse kan nämnas, att statskontoret med en personal på ca 100 tjänstemän i likhet med riksgäldskontoret är organiserat på fem byråer. Någon omedelbar slutsats om en eventuell överorganisation av statskontoret kan man naturligtvis inte dra härav. Riksgäldskontorets obligations- och statsskuldboksbyråer är speciella för riksgäldskontoret och saknar motsvarighet på annat håll inom statsförvaltningen, och vad revisionsbyrån beträffar må framhållas, att denna byrå är betingad dels av riksgäldskontorets omfattande medels- och värdeförvaltning och dels av att riksgäldskontoret och de övriga verken under fjortonde huvudtiteln icke är underkastade revision av riksräkenskapsverket. Vad åter kanslibyrån angår torde böra erinras om att denna byrå bl. a. har att handlägga flertalet av på riksgäldskontoret ankommande remissärenden samt ett stort antal juridiska ärenden, sammanhängande främst med kontorets omfattande depositionsrörelse. En ingående kännedom om nämnda och andra hithörande förhållanden är givetvis nödvändig för att kunna bilda sig en riktig uppfattning om ändamålsenligheten av riksgäldskontorets byråindelning. Revisorernas förslag om en översyn av organisationen föregås emellertid och motiveras av flera av revisorerna gjorda uttalanden, som i vissa fall ger en ej fullt rättvisande bild av det verkliga läget inom riksgäldskontorets inre förvaltning och i övrigt tarvar en närmare förklaring för att deras betydelse i sammanhanget skall kunna rätt förstås. Fullmäktige har med anledning härav funnit ett mer ingående bemötande av revisorernas uttalanden i nu förevarande sammanhang påkallat.

Till en början må härvid påpekas, att revisorerna förbisett, att nu gällande reglemente för riksgäldskontoret är utfärdat den 31 juli 1958. Några mer väsentliga ändringar i jämförelse med det tidigare gällande av revisorerna åberopade reglementet av den 31 maj 1954 innefattas visserligen icke i det nya reglementet, men i ett hänseende har likväl genomförts en ändring, som i förevarande sammanhang icke är utan viss betydelse. Detta gäller § 48 i reglementet, som återges av revisorerna i dess tidigare gällande lydelse. Paragrafen har avseende på fullmäktiges särskilda åliggande i fråga om revision och kontroll av riksgäldskontorets medels- och värdeförvaltning. Medan ifrågavarande åliggande tidigare givits formen av vissa speciella inventeringsuppdrag, har det i paragrafens omformulerade skick utvidgats till en skyldighet för fullmäktige att sörja för att erforderlig revision och kontroll inom riksgäldskontoret (d. v. s. främst genom revisionsbyrån) utövas i fråga om kontorets medels- och värdeförvaltning (se bankoutskottets utl. nr B 2/1958). Samtidigt med genomförandet av denna reglementsändring har internt vidtagits vissa ändringar i instruktionen för

riksgäldskontorets revisionsbyrå, innebärande viss utökning av revisionsverksamheten.

Bestämmelserna om inskrivning i statsskuldboken har vidare refererats på ett sätt (se s. 9 i revisorernas berättelse), som tyder på en missuppfattning av deras innebörd eller i vart fall kan ge anledning till missförstånd. Då innebörden av dessa bestämmelser har stor betydelse för bedömningen av frågan om statsskuldboksbyråns arbetsuppgifter och personalbehov, torde här böra påpekas följande. Det är icke riktigt, att fordran på grund av statens *premieobligationer* kunnat genom obligationernas inlämnande till riksgäldskontoret förvandlas till en i statsskuldboken införd fordran eller att inskrivning av sådana obligationer kunnat ske direkt mot kontant inbetalning. Så har aldrig varit fallet, utan inskrivning av premieobligationer innebär en verklig deposition av de inskrivna obligationerna. Däremot förekommer beträffande statsränteobligationer i mycket stor utsträckning inskrivning mot kontant inbetalning eller att obligationer förvandlas till en motsvarande bokfordran. Någon deposition är det alltså här ej fråga om. Denna skillnad emellan premieobligationer och statsränteobligationer måste man noga hålla i minnet, eftersom en sammanblandning av begreppen i förevarande hänseende lätt kan leda till alldeles felaktiga slutsatser beträffande statsskuldboksbyråns arbete och innebörden av fullmäktiges av revisorerna åberopade beslut av den 23 januari 1958 att upphöra med viss inskrivning i statsskuldboken från och med den 1 april samma år. Detta beslut avsåg allenast *nyinskrivning av premieobligationer*; byråns arbetsuppgifter beträffande vid denna tidpunkt redan verkställda inskrivningar av premieobligationer liksom även i fråga om hela den dåvarande och följande inskrivningsstocken av statsränteobligationer har icke kunnat röna inverkan av nämnda beslut.

Beträffande härefter den å s. 13 i revisorernas framställning intagna tablån över riksgäldskontorets personalorganisation den 1 juli 1958, upptagande sammanlagt 119 tjänstemän, därav 22 i lönegraderna B 1—A 19, torde bl. a. följande påpekanden böra göras. Den i Ao 24 uppförda byrådirektörsbefattningen (föreståndare för statsskuldboksbyråns valvsavdelning) är, såsom framgår av en till personalförteckningen för riksgäldskontoret fogad not. avsedd att vid innehavarens avgång — vederbörande befattningshavare är född 1895 — ersättas med en tjänsteman i lönegraden Ao 21 (kamrerare). Vidare tjänstgör en tjänsteman å riksdagens ekonomibyrå, fyra tjänstemän fullgör endast halvtidstjänst, och efter den 1 juli 1958 har personalen ytterligare reducerats med tre tjänstemän genom att en tjänsteman (kontorsskrivare i Ao 10) avgått med pension och två kontorsbiträden (Ae 5 respektive Ag 3) erhållit begärt entledigande. Den bokförda personalstyrkan i riksgäldskontoret uppgår härefter till 115 personer, därav fyra med halvtidstjänstgöring och en med 3/4 tjänstgöring.

När revisorerna å s. 17 talar om riksgäldskontorets »begränsade och även ensartade huvuduppgift» synes revisorerna icke ha beaktat, att riksgäldskontorets funktioner — såsom det å s. 10—12 intagna utdraget ur riksgäldskontorets tjänstgöringsordning utvisar — omspanner ett vidsträckt förvaltningsområde, som — förutom själva upplåningsverksamheten och förvaltningen av statsskulden — omfattar en betydande medelsredovisning, depositionsrörelse, rörliga krediter åt affärsverken m. fl., remissärenden, kassa-rörelse och revisionsverksamhet.

Beträffande slutligen kostnaderna för riksgäldskontorets verksamhet må framhållas, att riksgäldskontorets anslag till avlöningar och omkostnader för budgetåret 1958/59 — 2,25 milj. kronor — icke kommer att behöva helt

disponeras med hänsyn till de kostnadsbesparingar, som genom personalminskning och eljest ernåtts, sedan anslagen beviljades, och ytterligare kan förutses under återstoden av budgetåret.

Vad angår *riksgäldskontorets byråorganisation* fastställdes denna av riksdagen med tillämpning från och med den 1 juli 1935, då även riksgäldsdirrektörsbefattningen tillkom i stället för den tidigare deputeradeinstitutionen. I sina huvuddrag gick byråorganisationen emellertid tillbaka på den organisation av riksgäldskontoret, som genomfördes år 1917 under trycket av den då till följd av första världskriget begynnande ansvällningen av statsupplåningen, varvid samtidigt är att märka, att upplåningen nu kom att ske inom landet efter att tidigare ha huvudsakligen placerats i utlandet. Vid denna tid tillkom såväl en statsskuldboksavdelning som en revisionsavdelning. Vid omorganisationen år 1935, som skedde efter ingående överväganden, bildades en särskild obligationsbyrå för handhavande av den alltmer omfattande emissionsverksamheten, varjämte statsskuldboks- och revisionsavdelningarna organiserades som särskilda byråer, revisionsbyrån tills vidare dock med en byrådirektör som chef. Denna byråorganisation var uppbyggd på erfarenhetsmässig grund för att på ändamålsenligaste sätt kunna lösa de på riksgäldskontoret ankommande arbetsuppgifterna och var avsedd att vara så elastisk, att den skulle kunna möta även extraordinära påfrestningar. Det skulle också snart visa sig, att denna organisation väl svarade mot förväntningarna vid dess tillkomst. Sålunda kunde det oerhört ökade arbete, som den stora försvarsupplåningen — delvis av folklånekaraktär — under det andra världskriget pålade riksgäldskontoret, bemästras inom organisationens ram. Givetvis kunde en avsevärd utökning av antalet tjänstemän, huvudsakligen i biträdesgraderna, härvid icke undvikas. Detta personaltillskott utgjorde, när det var som högst (febr. 1944), 127 personer utöver den personal, som fanns i riksgäldskontoret vid krigsutbrottet 1939, nämligen 103 personer. Strävandena har därefter medvetet inriktats på att *genom rationaliseringsåtgärder söka minska personalbehovet*. Med avseende härå må nämnas följande.

Det stod på ett tidigt stadium klart för fullmäktige, att en viss decentralisering av riksgäldskontorets arbetsuppgifter på andra organ vore nödvändig för att ernå en begränsning av personalen. Detta ledde redan tidigt under 1940-talet till en överenskommelse mellan riksgäldskontoret samt affärsbankerna och sparbankerna om dessa bankers medverkan dels vid inlösen av kuponger och obligationer till av riksgäldskontoret utgivna statsräntelån och dels vid utbetalning av vinster å högst 500 kronor å premieobligationslånen. Härigenom åstadkoms en stor avlastning av riksgäldskontorets arbetsbörda, varjämte allmänheten kom i åtnjutande av en förbättrad service. Sedermera utvidgades samarbetet med affärsbankerna och sparbankerna även till att omfatta dessas medverkan vid inskrivning av premieobligationer i statsskuldboken. En annan viktig besparings- och rationaliseringsåtgärd tillkom år 1944, då det tidigare systemet med halvårskuponger till räntelånen ersattes med helårskuponger. En omläggning av systemet för dragningarna å premielånen och dragningslistornas utgivning i egen regi har också medfört en kostnadsbesparing respektive ett inkomstillskott för riksgäldskontoret.

De förut nämnda försvarslånen var delvis av folklånekaraktär, d. v. s. de utgavs i mycket stor utsträckning i småvalörer för att få största möjliga spridning bland de bredare folklagen. Under krigsåren prövades härjämte i samma syfte och för att uppmuntra till ökat sparande nya former för statsupplåningen, såsom sparobligationer och rikskontoinlåning. Båda dessa låneformer var tekniskt svårhanterliga och därför personalkrävande. Fullmäktige iniktade sig därför på en tidig avveckling av såväl försvarsfolklånen som dessa andra låneformer. Numera sker upplåningen, bortsett från premiälånen, som ju i stor utsträckning avser att binda småspararnas medel, på ett väsentligt annat och mindre personalkrävande sätt än tidigare.

Jämsides med här angivna så att säga yttre rationaliseringsåtgärder, har internt inom riksgäldskontoret fortlöpande vidtagits anstalter för att minska behovet av arbetskraft, bl. a. genom utnyttjande av maskinella anordningar i den utsträckning, som visat sig ändamålsenlig. Härvid har tillgänglig expertis på området anlitats. Sålunda har samråd ägt rum med statens organisationsnämnd i fråga om de olika arbetsdetaljerna, i det att, på riksgäldskontorets hemställan, organisationsnämnden år 1947 i samband med den inom riksgäldskontoret senast verkställda, mera omfattande översynen av personalorganisationen ställde sig till förfogande för att granska uppläggningsen av arbetet inom riksgäldskontorets olika byråer. Den nämnda granskningen föranledde ett erkännande från nämndens sida. Vidare har under 1950-talet vid olika tillfällen, senast år 1956, på anmodan av riksgäldsdirektören, representanter för företag inom kontorsmaskinbranschen undersökt möjligheterna att för vissa rutingörsmål inom riksgäldskontoret använda hålkortsmetoden, dock med negativt resultat.

Vidare kan bland vidtagna rationaliserings- och besparingsåtgärder för tjäna nämnas, att, i den mån så varit möjligt, arbetsuppgifter av mer rutinmässig karaktär överflyttats från högre tjänstemän till biträdespersonal, att vikariatsförordnanden inskränkts till ett minimum samt att långt gående förenklingar i arbetsproceduren genomförts. Krympningen av personalens antal har väsentligen skett genom att nyrekryteringen begränsats till den minsta möjliga. Under tiden efter 1945 har sålunda avgått sex byråchefer, två revisorer och två förste kammarskrivare, sammanlagt alltså tio högre befattningshavare. Nyrekryteringen utifrån under samma tid har varit endast tre amanuenser i befodringsgången, därav (för närvarande) en med halv tjänstgöring och en med $3/4$ tjänstgöring. För att fylla vakanser inom mellangraderna utan nyrekrytering utifrån har bl. a. viss vidareutbildning av därför lämpad personal kommit till stånd, varvid tre tidigare biträden (kvinnliga) kunnat beredas befodraren inom kammarskrivarkarriären. Några nya ordinarie tjänster i riksgäldskontoret har ej av fullmäktige begärts sedan 1947. Däremot har fullmäktige efter hemställan hos bankoutskottet år 1952 erhållit riksdagens bemyndigande att låta med tillsättning av ledigblivna tjänster anstå ävensom att ersätta sådan tjänst med tjänst i lägre lönegrad. Vakanssättning av ordinarie tjänster har också skett i viss utsträckning.

Genom ovan angivna rationaliserings- och besparingsåtgärder har det blivit möjligt att successivt nedbringa riksgäldskontorets personal till en nivå, som för närvarande endast obetydligt överstiger den vid tidpunkten för andra världskrigets utbrott år 1939. Detta är så mycket mer anmärkningsvärt, som statsskulden under motsvarande tid stigit från 2,6 miljarder kronor till för närvarande något över 20 miljarder kronor, därav ca 2 miljarder kronor belöper på de fortfarande särskilt arbetskrävande premiälånen; dessa är nu

elva till antalet mot endast två jämförelseåret 1939. Personalminskningen i början av 1950-talet har vidare möjliggjort för riksgäldskontoret att avstå betydande lokalutrymmen till andra statliga ändamål. Dessa i sammanhanget betydelsefulla fakta förbigås helt av revisorerna.

Härjämte vill fullmäktige i förevarande sammanhang erinra om den senaste, även av revisorerna omnämnda besparingsåtgärden, nämligen fullmäktiges beslut att från och med den 1 april 1958 *upphöra med inskrivning av premieobligationer i statsskuldboken* (med visst undantag). Detta beslut beräknas, när verkningarna därav helt slagit igenom, vilket blir en fråga på något längre sikt, komma att medföra en årlig besparing på enbart lönekotot av ca 360 000 kronor, motsvarande ca 20 procent av riksgäldskontorets totala lönekostnader. Härtill kommer besparingar av utgifter för sociala förmåner (pensioner, sjukersättningar m. m.) samt för lokalhyra och övriga kostnader.

I anledning av vad revisorerna uttalat (s. 17) och fullmäktiges nu nämnda beslut om inskrivningsstopp för premieobligationer får fullmäktige ytterligare framhålla, att detta beslut självklart kommer att föranleda en *översyn av riksgäldskontorets personalorganisation*. Om så icke bleve fallet, skulle ju detta innebära, att det här vore fråga om en reform allenast på papperet utan konsekvenser för kostnadsutvecklingen. Det kan erinras om att denna reform, förutom av önskvärheten att ernå besparingar, framtvingsats av riksgäldskontorets begränsade såväl personal- som lokalresurser, vilka vid en fortsatt inskrivning av premieobligationer måst väsentligt utökas. Fullmäktiges protokoll, som varit tillgängliga för revisorerna, utvisar klart och otvetydigt, att reformen kommer att bli av den allra största betydelse för riksgäldskontorets personalorganisation.

Då revisorernas uttalande synes innebära en kritik mot att fullmäktige ej omedelbart vidtagit åtgärder för personalindragningar med anledning av inskrivningsstoppet, må erinras om att riksgäldskontoret beträffande redan inskrivna premieobligationer saknar rätt att ensidigt bringa en deposition att upphöra. De besparingar i personalhänseende, som reformen kan leda till, kan därför ej ske omedelbart utan först i samband med den beslutade successiva inlösningen av utelöpande premielån. Till följd av att personalavgången i samband med pensionering kommer att bli relativt stor under de närmaste åren, synes de personalinskränkningar, som föranledes av inskrivningsstoppet eller andra rationaliseringsåtgärder, kunna genomföras utan överförande av personal på indragningsstat eller åtgärder av liknande slag.

Frågan om hur riksgäldskontorets blivande personalorganisation skall se ut efter inskrivningsreformens fulla genomförande är sålunda icke av den påträngande natur, som revisorerna tycks anse. Arbetet med en översyn av personalorganisationen har emellertid upptagits inom riksgäldskontoret redan under hösten 1958. Denna översyn kommer ej att begränsas till frågan om inskrivningsreformens konsekvenser i personalhänseende för främst statsskuldboksbyrån utan kommer att avse en omprövning av verkets hela organisation med hänsyn till erfarenheterna under 1950-talet. Liksom

tidigare skett är det härvid avsett, att samråd beträffande kontorsorganisatoriska spörsmål skall äga rum med statens organisationsnämnd. Såvitt nu kan bedömas, torde ett förslag i ämnet kunna överlämnas till 1960 års riksdag. Någon åtgärd härutöver torde, såvitt nu är fråga, icke påkallas av revisorernas uttalanden.

Riksdagens ekonomibyrå

Med anledning av vad revisorerna anfört (s. 16 tredje stycket) om önskvärdheten av en förstärkning av riksdagens ekonomibyrå vill fullmäktige framhålla, att byrån synes väl tillgodosedd med högre lefattningshavare, varför någon ytterligare, kostnadskrävande utökning av personalorganisationen icke för närvarande torde vara påkallad. Ej heller kan fullmäktige finna motiverat att bygga på organisationen med en särskild styrelse. Huruvida, såsom revisorerna synes finna önskvärt, förutsättningar bör skapas för ett mera fast grepp från riksdagens sida över riksdagens kansliorganisation, är en fråga som fullmäktige i detta sammanhang icke anser sig böra uttala någon mening om. Fullmäktige vill nämligen erinra om att denna fråga, enligt vad fullmäktige inhämtat, torde komma att upptagas till behandling inom den av fullmäktige tillsatta kommitté, som för närvarande utreder riksdagstjänstemännens anställnings- och avlöningsförhållanden. Vidare må, med anledning av den rekommendation revisorerna givit fullmäktige att i största möjliga utsträckning anlita byggnadsstyrelsen i vad gäller vården av riksdagshuset och därmed sammanhängande angelägenheter, framhållas, att så redan nu sker.

Stockholm den 8 januari 1959

C.-H. NORDLANDER

AXEL STRAND

ERIK HAGBERG

GUSTAF V. NILSSON

WALD. SVENSSON

ANDERS PETTERSSON

PATRIK SVENSSON

STEN WIDLUND

Riksgäldsdirektör

Torsten Bjerlöv